

Kamu ihale Kanunu'nda Değişiklik Yapan Yasa Tasarısı Yeni Yolsuzlukların Önünü Açmaktadır

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, TBMM'de görüşülmekte olan Kamu İhale Kanunu'nda Değişiklik Yapan Yasa Tasarısı üzerine 14 Kasım 2008 tarihinde bir basın açıklaması yaptı.

TBMM'de görüşülmekte olan Kamu İhale Kanunu'nda Değişiklik Yapan Yasa Tasarısı, ihalelerde kamu denetimini ortadan kaldırmakta, Kamu İhale Kurumu'nu baypas etmekte ve mühendis-mimarlar açısından önemli hak kayıplarına yol açmaktadır.

Hazırlanış sürecinden itibaren tartışmalı olan bu Tasarı, devletin kendi kurumlarından dahi görüş alınmadan Meclis'e sevk edilmiştir. Hükümet'in sermaye çevrelerinin hazırladığı taslak metni kabul etmesi ve Tasarı'nın yalnızca bu çevrelerin istekleriyle sınırlı kalması demokratik yön-tem açısından kabul edilebilir bir durum değildir. Sermaye çevrelerinin isteğiyle hazırlanan Yasa Tasarısı ile bir anlaşma mı sağlanmıştır? Haklı olarak akıllara takılan sorulara Siyasal İktidar'ın yanıt vermesi gerekmektedir. Bu Yasa sadece İktidar ile sermaye çevrelerini mi ilgilendirmektedir? Hizmeti sunan mühendis ve mimarların örgütü olan TMMOB'den niçin görüş sorulmamış, sürece dahil edilmemiştir? Kısacası, Yasa'nın hazırlanış süreci katılımdan ve saydamlıktan yoksundur.

2002 yılında kabul edilen 4734 sayılı Kamu İhale Yasası ile ihale süreçlerinin saydam ve denetlenebilir hale getirildiği dönemin siyasal iktidarı tarafından deklare edilmişti. 1999 Marmara depreminde ihale usulü ile yapılan kamu yapılarının ayakta kalmaması, hatta en fazla yolsuzluğun bu alanda yaşanması bu yeni yasal düzenlemeyi güdüleyen en temel nedenlerden biriydi. Diğer bir neden de AB'ye entegrasyon sürecinin yarattığı baskılanmaydı.

Örneğin, müteahhitlik hizmeti sunabilmek için

hiçbir kriterin aranmaması, parası olan herkesin kolayca elde ettiği müteahhitlik karnesi ile her işi yapabilmesi Marmara depremi sonrasında ağır eleştirilere konu olmuş, bu da mühendis ve mimarların yapım ihalelerine katılmalarını olanaklı kılan yeni düzenlemelerin yolunu açmıştı.

Mühendis ve mimarların sürece aktif biçimde katılmaları, yukarıda kısaca değindiğimiz kamu ihalelerinin kamuoyu denetimine açık olmasını kolaylaştıran yollardan biridir. Aynı zamanda kaliteli hizmetin üretimi anlamına gelmektedir. Ancak, Yasa'nın kabul edildiği tarihten bu yana Yasa ve yönetmeliklerde yapılan bir dizi değişiklik sonucunda hem Kanun kapsamına giren işler daraltılmış, hem de mimar ve mühendisler dışlanarak süreç tersine döndürülmüştür. Hatta TBMM'de şu anda görüşülmekte olan Yasa Tasarısı kabul edilirse 2002 şartlarından daha da geriye gidilmiş olunacaktır.

Tasarı'nın en çarpıcı noktası, Kamu İhale Kurumu'nun görev ve yetkilerinin baypas edilmesidir. Görev ve yetkileri kısıtlanan Kurul üyelerine çok boş zaman kalacağı düşünülmüş olmalı ki, bilimsel yayın ve ücretli ders verebilmelerinin önündeki engeller kaldırılmıştır. İdareye şikayet ve Kurul'a itirazın şikayet başvuruyla caydırıcı hale dönüştürülmüştür. Gerek şikayet hakkını kullanacak kişilerdeki daralma, gerekse şikayet başvuru harçlarının yüksekliği, şikayet ve itiraz yolunu kapatmaktadır.

Tasarı'nın yasalaşması halinde Kamu İhale Kurumu ve Kurulu'nun varlığı tartışmalı hale gelecektir. Çünkü, kamu adına ihaleleri re'sen inceleme yetkisi ve görevi artık yoktur. Basında çıkan bir yolsuzluk haberi, iddiaların incelenmesi kapsamında değerlendirilemeyecektir, çünkü Kurul yetkili ve görevli değildir. Ama Kurul üyeleri ihaleye girmiş isteklilere Kamu İhale Hukuku konusunda ders verebilecektir.

Tasarı tüm kamu hizmetlerinin ihaleye çıkarılmasını öngörmektedir. Bir kamu idaresinde yeterli donanımda ve sayıda personel olmasına karşın hizmet alımlarında ihaleye çıkılması abesle iştigaldir. O zaman sormak lazım, istihdam edilen personel niçin istihdam edilmektedir? Kendi personelini atıl bırakarak ve dışarıdan hizmet satın alarak kamu kaynaklarının heba olmasına hangi kamu yönetimi icazet vermektedir? Bugün belediyeler, bakanlıklar, İller Bankası, DSİ gibi kurumlarda çalışan teknik personelin atıl bırakıldığı, projelerin piyasadaki yerli, yabancı firmalara yaptırıldığı ve kendi personeline projeleri denetleme görevi dahi verilmeyen bir kamu yönetimi ile karşı karşıyayız.

Tasarı, kamu kurumlarında çalışan mühendis ve mimarların teknik yeterliliklerini ve sayılarını devre dışı bıraktığı gibi serbest çalışan mühendis ve mimarları da dışlamaktadır. Kanun kapsamında sayılan bütün yapım işleri ve danışmanlık hizmetleri, mühendislik ve mimarlık hizmeti olmasına karşın, Yasa bu meslek grubunu görmezden gelmektedir. Bu meslek grubu ve örgütlerinin görüşü alınmaksızın, sermaye çevreleri ve Kurul üyelerinin istekleri ile sınırlı kalan bir tasarrufların kamu yararına yapıldığını söylemek mümkün değildir.

Kamu İhale Yasası'nın çıkarılış gerekçesi, yapım işleri ve danışmanlık hizmetlerine daha çok mühendis ve mimarın katılması amaçlanmış iken, bu değişiklik ile Yasa'nın amacı ortadan kaldırılmaktadır.

Yerel yönetim seçimlerine giderken ihalelerde Kamu İhale Kurulu'nun ve kamuoyunun denetiminin ortadan kaldırılması ve ihaleyi yapacak idarelere çok fazla takdir hakkı tanınması, yeni yolsuzlukların önünü açmaktan başka bir anlama gelmemektedir.

Mehmet Soğancı

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı